

Beretning afgivet af Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 0. marts 2009

2. UDKAST

Beretning

om

GDA-mærkning

1. Indledning

Guideline Daily Amount (GDA) er den europæiske industris egen ernærings-mærkningsordning. Den er etableret med henblik på at informere eller vejlede forbrugerne om vigtige næringsstoffer.

2. Udvalgsarbejdet

Møder

Udvalget har behandlet sagen i <> møder.

Udvalgets øvrige arbejde med GDA-mærkning

Fødevarerudvalget har i forbindelse med udvalgets arbejde med emnet stillet en række skriftlige spørgsmål til fødevarerministeren, som denne har besvaret, modtaget en række henvendelser fra forskellige organisationer og afholdt flere samråd med fødevarerministeren om emnet. Henvendelser, samrådsspørgsmål og spørgsmål/svar på udvalgets alm. del, som har relevans for beretningen fremgår af bilag 1.

3. Politiske bemærkninger

Et < >tal i udvalget (DF, SF, RV, EL) noterer sig, at fødevarerministeren ikke ønsker at forbyde ej heller arbejde for et europæisk forbud mod GDA-mærkningen eller at arbejde for, at GDA-mærket ikke inkluderes i EU's mærkningsforordning, og udmønte folketingsbeslutningen B 120 om en obligatorisk standardiseret næringsdeklaration på fødevarer, som blev vedtaget enstemmigt af Folketinget den 10. juni 2008, 2007-08, 2. samling, i praksis. <>tallet noterer sig endvidere, at ministeren ønsker at bibeholde GDA-mærkningen, som fremgår af forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fødevarereinformation til forbrugerne som et frivilligt mærke. Et <>tal i udvalget noterer sig, at ministerens argumenter herfor i hovedsagen er, at GDA-mærkningen allerede er introduceret og anvendes på markedet, samt at GDA-mærkningen kan være et fornuftigt og frivilligt mærkningssupplement, så snart der er repareret på portionsstørrelserne, så de fremstår som realistiske. Ministeren ønsker på den baggrund ikke at arbejde for, at GDA-mærkningen udgår af den kommende EU-mærkningsforordning. Det mener <>tallet er stærkt kritisabelt.

<>tallet (DF, SF, RV, EL) ønsker, at regeringen skal arbejde for et hurtigst muligt forbud mod det vildledende GDA-mærke og for, at mærket tagets ud af den kommende mærkningsforordning. Den er beskrevet i artikel 31, stk. 3, 1. punktum, og i bilag XI, del B i forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fødevarereinformation til forbrugerne KOM (2008) 40 endelig. GDA-mærkningen skal hverken optræde som frivillig eller obligatorisk mærkningsform.

Guideline Daily Amount (GDA) mærkning er den europæiske industris egen ernæringsmærkningsordning og er etableret med henblik på at informere eller vejlede forbrugerne om vigtige næringsstoffer, f.eks. mængden af energi, sukker, fedt, mættet fedt og natrium i en portion af en fødevarer i en given fødevarer. Mærkningen angiver, hvor meget disse værdier udgør i procent af en gennemsnitlig voksen kvindes vejledende daglige indtag.

⟨⟩tallet (DF, SF, RV, EL) mener, at GDA-mærkningen generelt er vildledende for forbrugeren og problematisk, fordi den er baseret på en række gennemsnitsbetragtninger, som ikke giver anvendelig ernæringsoplysning i forhold til at træffe det sunde valg. GDA-mærkningen har endvidere en række indbyggede systemfejl, som ikke kan løses ved at justere på de værdier, der ligger til grund for mærkningen. Særligt er mærkningen problematisk på følgende 3 punkter:

For det første benytter mærket standardportionsstørrelser, hvilket skaber forvirring for forbrugerne. Fødevarerindustrien har, så at sige, vedtaget, hvad den enkelte spiser, hvilket naturligvis slet ikke giver brugbar ernæringsvejledning, da alle spiser forskelligt og dermed i forskellige mængder. Portionsstørrelserne kommer aldrig i nærheden af at være i overensstemmelse med, hvad befolkningen reelt spiser. Derfor er argumentet om, at GDA kan give umiddelbar brugbar ernæringsinformation, når bare portionsstørrelserne reparerer ikke holdbart - portionsstørrelserne kan ikke reparerer. Hertil kommer, at portionsstørrelser varierer meget mellem produkter inden for samme varegruppe. Eksempelvis er der stor forskel på, hvor meget morgenmadsprodukter med et højt og et lavt sukkerindhold vejer. Det, der ligner den samme portion på tallerkenen, vil ifølge Fødevarerinstitutionen veje omkring 50 pct. mere, hvis sukkerindholdet er højt. Yderligere sætter industrien ofte portionsstørrelser lavt eller deler et produkt op i mange portioner, f.eks. angives en ½ liter sodavand som to portioner, selvom den typisk drikkes af én person. Ligeledes fastsætter industrien, at en 100 g pose Kims chips indeholder 4 portioner. Det betyder, at GDA'erne bliver for lave, og forbrugeren risikerer at tro, at indholdet af fedt, sukker eller salt er lavere, end det reelt er. Selvom myndighederne forsøger at fastsætte mere realistiske standardportionsstørrelser, vil det stadig være vildledende på de konkrete produkter på grund af den store variation mellem produkter og mennesker.

For det andet er det uacceptabelt, at GDA bruges på produkter rettet mod børn. Det er ganske enkelt vildledende, fordi GDA er udregnet på basis af referenceværdierne for voksne og således egentlig kun er rettet mod voksne, men bruges på produkter, der klart er rettet mod børn, som f.eks. Kellogg's Coco-pops. Mængden af sukker, salt osv., som børn kan tåle, er langt lavere end for voksne. Den nordiske ernæringsvejledning siger 65g sukker til mænd, 45g til kvinder og 35g til børn. GDA-mærkningen regnes ud fra europæiske kostanbefalinger for en voksen kvinde med moderat fysisk aktivitet. GDA-mærkningen regner således med 90g sukker pr. person, og dermed er mængdeangivelserne i GDA-mærkningen ikke rettet mod eller nyttig for børn, da de ganske enkelt regner med en alt for høj referenceværdi for sukker.

For det tredje bruger GDA-udregningen en referenceværdi for totale sukkerarter. Det er en værdi fødevarerindustrien selv har fastsat, og den eksisterer ikke som officiel anbefaling. Den indeholder både tilsat sukker og naturligt sukker. De officielle nordiske næringsstofanbefalinger indeholder ingen anbefaling for totale sukkerarter, men har derimod anbefalinger for det maksimale indtag af tilsat sukker. De svarer til den halve værdi af den værdi, industrien anvender for totalt sukker. Det giver således ingen mening at basere GDA-mærket på en værdi for totalt sukker, fordi der er så stor forskel på de produkter, som er kilder til henholdsvis naturligt sukker (mælk, frugt) og tilsat sukker. Vildledningen opstår på produkter, som primært indeholder tilsat sukker, f. eks. slik, sodavand eller søde morgenmadsprodukter. Når GDA'en for sukker udregnes, bliver indholdet af tilsat sukker sammenlignet med en værdi for totalt sukker og bliver dermed kun halvt så stor, som hvis den blev sammenlignet med de officielle – og altså mere korrekte – anbefalinger for tilsat sukker. Det vil

heller ikke være en god løsning kun at udregne GDA for tilsat sukker, for det naturlige sukker skal ikke skjules.

Hertil kommer, at GDA generelt belønner industrielt fremstillede fødevarer med tomme kalorier (læskedrikke og lign.), mens naturlige fødevarer med en høj næringsværdi som bl.a. mælk og mejeriprodukter, der er rig på mineraler, vitaminer og protein straffes – således at en sodavand ser bedre ud end et glas mælk. I lyset af den store mængde sodavand, der konsumeres af de 15-24-årige, er dette meget uheldigt, og signalværdien yderst problematisk.

Det må konkluderes, at det er umuligt at løse vildledningsproblemerne ved GDA ved at justere på portionsstørrelser og referenceværdier, og derfor er den eneste løsning et forbud mod GDA eller som minimum, at GDA ikke indgår i mærkningsforordningen hverken som frivillig eller obligatorisk mærkningsform. EU-myndighederne skal ikke tage ansvaret for en mærkningsform, der grundlæggende er vildledende.

En sådan mærkningsordning skal guide forbrugerne i indkøbssituationen og må ikke være vildledende. Derved mister den sin værdi. GDA-mærkningen bidrager formentlig mere til forvirring end afklaring. En mærkningsordning skal være så enkel og klar, at forbrugerne ikke behøver at have en lommeregner med i supermarkedet for at kunne forholde sig til portionsstørrelser, andel tilsat sukker osv. Mærkningsordninger skal gøre det enkelt for forbrugerne at træffe det sunde valg, og det gør GDA-mærkningen ganske enkelt ikke. Eksempelvis vil man med en GDA-udregning opleve, at ½ liter Coca Cola light er et bedre valg end ½ liter mælk. GDA-mærkningen kan ikke bruges som ernæringsoplysning.

Et <>-tal (S) i udvalget mener, at der på europæisk plan er behov for at udvikle et nyt letforståeligt ernæringsmærke, som kan være supplement til næringsdeklarationen pr. 100 g eller 100 ml.

<>-tallet finder derudover, at der er behov for mere tid til at udvikle et sådan mærke. <>-tallet foreslår derfor, at udvalget tager initiativ til at afholde en eksperthøring om emnet, hvor de forskellige styrker og svagheder ved et nyt mærke kan belyses.

<>-tallet vil derudover for at fremskynde processen med udvikling af et nyt mærke fremsætte et beslutningsforslag om indførelse af et europæisk ernæringsmærke, der er i overensstemmelse med principperne i det nordiske ernæringsmærke.

P.u.v.

JØRN DOHRMANN

udvalgsformand

Bilag, samrådsspørgsmål og spørgsmål/svar på Fødevareudvalgets alm. del, som har relevans for beretningen

Bilagsnr.	Titel
	Folketingssamlingen 2007-08, 2. samling
FLF alm. del - Spørgsmål 30	Spm. om status på GDA-ernæringsmærkningsordning (guideline daily amount), samt status på den nordiske ernæringsmærkningsmodel, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del - Spørgsmål 126	Spm. om sikring af, at GDA-mærkningen (Guideline Daily Amount) af fødevarer tager udgangspunkt i de nordiske næringsanbefalinger, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del - Spørgsmål 127	Spm. om sikring af, at GDA-mærkningens oplysninger om anbefalet dagligt forbrug reelt bliver vejledende, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del - Spørgsmål 128	Spm. om det er rimeligt, at GDA-mærkning på produkter, der er rettet mod børn, angiver det daglige anbefalede sukkerforbrug i forhold til en voksen mand, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del - Spørgsmål 129	Spm. om forhindring af, at Kommissionens forslag om ernæringsdeklarering af fødevarer fører til, at næringsdeklarationernes opgivelse pr. 100 gram erstattes af GDA-mærkningens ofte vildledende portionsstørrelser, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del – spørgsmål 299	Spm. om sikring af, at forbrugerne ikke vildledes af GDA-værdier for sukker på produkter med et højt indhold af tilsat sukker, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del – sam- rådsspm. P	Samrådsspm. om sikring af, at forbrugerne ikke vildledes af GDA-mærkning på det store antal fødevarer, der i dag er påført GDA (Guideline Daily Amount), til fødevareministeren
FLF alm. del – sam- rådsspm. S	Samrådsspm. om GDA-mærkning af produkter, der primært markedsføres over for børn, til fødevareministeren
FLF alm. del – sam- rådsspm. V	Samrådsspm. om sikring af, at forbrugerne ikke bliver vildledt af industriens frivillige mærkningsordning GDA af danske produkter, til fødevareministeren
Svar på spørgsmål S 601	Vil ministeren arbejde for at få sat en stopper for anvendelsen af det misvisende ernæringsmærke GDA i såvel Danmark som EU?
	Folketingssamlingen 2007-08
FLF alm. del – bilag	Henvendelse af 25/11-08 fra Forbrugerrådet, Kræftens

Bilagsnr.	Titel
68	Bekæmpelse, Hjerteforeningen og Diabetesforeningen om GDA-mærkning
FLF alm. del – bilag 69	Henvendelse af 25/11-08 fra Landbrugsraadet om GDA-mærkning
FLF alm. del – bilag 70	Henvendelse af 25/11-08 fra DI Fødevarer om GDA-mærkning
FLF alm. del – bilag 197	Invitation til pressemøde i Landbrugsraadet den 17/3-09 om GDA, fra Landbrugsraadet
FLF alm. del – bilag 198	Henvendelse af 13/3-09 fra DI Fødevarer om GDA
FLF alm. del - Spørgsmål 94	Spm. om kommentar til henvendelsen af 25/11-08 fra Forbrugerrådet, Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforeningen og Diabetesforeningen om GDA-mærkning, jf. FLF alm. del – bilag 68, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del - Spørgsmål 95	Spm. om kommentar til henvendelsen af 25/11-08 fra Landbrugsraadet om GDA-mærkning, jf. FLF alm. del – bilag 69, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del - Spørgsmål 96	Spm. om kommentar til henvendelsen af 25/11-08 fra DI Fødevarer om GDA-mærkning, jf. FLF alm. del – bilag 70, til fødevarerministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del - Spørgsmål 105	Spm. om oversende det talepapir, der lå til grund for besvarelsen af FLF alm. del – samrådsspørgsmål P, Q, R, S og T om GDA mærkning, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del – samrådsspm. P	Samrådsspm. om sikring af, at forbrugerne ikke vildledes af GDA-mærkning på det store antal fødevarer, der i dag er påført GDA (Guideline Daily Amount), til fødevareministeren
FLF alm. del - samrådsspm. Q	Samrådsspm. om Fødevareregion Syd anmeldelse af Coca-Cola m.v., til fødevareministeren
FLF alm. del - samrådsspm. R	Samrådsspm. om, hvorvidt 250 ml er en realistisk portionsstørrelse for Coca-Cola, til fødevareministeren
FLF alm. del - samrådsspm. S	Samrådsspm. om GDA-mærkning af produkter, der primært markedsføres over for børn, til fødevareministeren
FLF alm. del - samrådsspm. T	Samrådsspm. om et anvendeligt redskab for forbrugeren af tage udgangspunkt i standardportionsstørrelser, til fødevareministeren